

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Who was Rav Aaron ben Meir and who were his ancestors?
2. Who preceded him in office?
3. What prompted Rav Aaron ben Meir to travel to Baghdad?
4. On what point of halacha did Rav Aaron disagree with the scholars of Bavel?
5. Name three areas where Ben Asher disagreed with Ben Naftali.

This and much more will be addressed in the fourteenth lecture of this series: "The Geonim of Israel".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series V Lecture #14

THE GEONIM OF ISRAEL AND RENAISSANCE OF THE HEBREW LANGUAGE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

I. Scholarship in Israel

A.

וכן אמר מר יהודאי ז"ל שגזרו שמד על בני ארץ ישראל שלא יקראו קריית שמע ולא יתפללו והיו מניחין אותן ליכנס שחרית בשבת לומר ולזמר מעמדות (פיוטים וקרובות) והיו אומרים בשחרית מעמד וקדוש ושמע בגניבה והיו עושים דברים הללו באונס ועכשיו שכילה הקב"ה מלכות אדום ובטל גזרותיה ובאו ישמעאלים והניחום לעסוק בתורה וקרוא ק"ש ולהתפלל אסור לומר אלא דבר דבור במקומו כתיקון חכז"ל תורה במקומה ואסור והיתר (פיוטים) במקומו ותפילה במקומו. (פרקי בן באבוי, בגנזי שכטר)

Mar Yehudai of blessed memory said that they (Byzantium) decreed Shmad on the land of Israel (553 C.E.) that they should not recite Shema and they shouldn't pray. They did let them, however, enter [the synagogue] to sing "maamodos" (piutim and "krovos"). They would say a "maamad" and would slip in Kedusha and Shema. They did these things [only] under duress. Now that the Holy One blessed be He destroyed the kingdom of Edom and annulled his decrees and the Arabs came in and let them study Torah and read Shema and pray, it is forbidden to say anything except that which was originally instituted by our Sages of blessed memory: Torah in its place and [the poems that describe] that which is permitted and forbidden in its place, and prayer in its proper place. **Pirkei ben BaBoi, Ginzei Schechter**

B.

שגזרו אדום הרשעה שמד על ארץ ישראל שלא יקראו בתורה וגנזו כל ספרי תורה מפני שהיו שורפין אותן. וכשבאו ישמעאלים לא היו להם ספרי תורה ולא היו להם סופרים שיש בידם הלכה למעשה כיצד מעבדין את העורות ובאיזה צד כותבין ספרי תורה והיו לוקחין ריק מן הגוים שעשו לכתוב בהן ספרי עבודה זרה והיו כותבין בהם ספרי תורה מפני שלא היה בידם הלכה למעשה ועד עכשיו הם נוהגין כך. (פרקי בן באבוי, בגנזי שכטר)

The evil [kingdom of] Edom (Byzantium) decreed Shmad on the land of Israel that they not read the Torah. They [subsequently] hid all the Sifrei Torah because they would burn them. When the Arabs came, the Jews did not have Sifrei Torah nor did they have scribes with the practical knowledge of the halacha of finishing the hides [to make parchment] and knowing upon which side to write the Sefer Torah. They would take unfinished hides from the non Jews which they used to write books for their religion and write Sifrei Torah with them. This is all because they did not know practical halacha. They are doing so to this day. **Pirkei ben BaBoi, Ginzei Schechter**

C.

ומר זוטרא בר מר זוטרא ריש גלותא סליק ליה לארץ ישראל ועיילוהו לריש פירקא . . . ואחריו רב גוריא ואחריו מר זוטרא בנו ואחריו מר יעקב בנו ואחריו רב שמעיה בנו ואחריו רב ניניא בנו ואחריו רב מינס בנו ואחריו רב מיסא בנו ואחריו רב אבדימי בנו ורב אבדימי הוליד את ר' יעקב ואת ר' פנחס ור' יעקב (פנחס) הוליד את ר' חצוב הרי מיהויכין מלך יהודה עד זה שלשה וארבעים ראשי גולה. . . סדר עולם זוטא.

Mar Zutra the son of Mar Zutra Resh Galusa went up to the land of Israel (588 C.E.) and they elevated him to a position of Resh Pirka . . . (34)Rav Guria . . . (35)Mar Zutra . . . (36)Mar Yaakov . . . (37)Rav Shemayah . . . (38)Rav Ninia . . . (39)Rav Minas . . . (40)Rav Avdimi . . . (41)Rav Yaakov . . . (42)Rav Pinchas . . . (43)Rav Chatzuv . . . Behold that from Yehoyochin king of Yehudah until this time there were forty three Roshei Golah. **Seder Olam Zuta**

D.

ובתריה מלך מר רב נטרוי כהנא בן מר רב אמונה ומן בגדד הוה ומן תותירא ברא וביומיה סליק רב אחא משבחא לארץ ישראל דמר רב נטרוי שמעיה הוה וכד אדבריהו נשיאה עליהו סליק להתם. אגרת דרב שרירא גאון 103

And after him Rav Natroi Kahana ben Mar Rav Emuna reigned (755-759). He was from Baghdad, from the outer bridge. In his days, Rav Acha of Shavcha went up to the land of Israel. This was because Rav Natroi had been a close student of his, and when the Resh Galusa appointed his [student over himself, the Master,] **he left and went up to the land of Israel**. The Letter of Rav Sherira Gaon p. 103

E.

דבר זה כתוב בהלכות דרב שמעון קיארא . . . ואין אנו יודעים מאין נסח רבי שמעון הדברים הללו אלא ששמענו כי המעשים לבני א"י שנמצאו בהם הדברים הללו ומשם נסחם. תשובת רב האי גאון מובא בד' המכריע ס' ל"ו

This thing is written in the Halachos [Gedolos] of Rav Shimon Kiara . . . we don't know [the source from] where Rabbi Shimon derived this version of the text. However, we heard that the "Maasim" of those that live in Eretz Yisrael contain those words and it is from there that he derived that version of the text. **Teshuvot Rav Hai Gaon - Sefer HaMachria 36**

F.

כתב ששלחו אנשי רינוס לארץ ישראל בשנת תש"ך לפרט ושאלו לקהלות שבא"י על שמע ששמענו על ביאת המשיח ועל סירכא דליבא מה אתון בה? תשובה על ביאת משיח לא הייתם כדאי להשיב, וכי אינכם מאמינים לדברי חכמים וסימניהם ועדיין הסימנים לא באו, וסירכא שבשומן הלב נחננו סנהדרי גדולה ונחננו סנהדרי קטנה אוכלין אותה. . . וחתימת הכתב ר' יעקב בר מרדכי [ר"י] מחסיא (תקנ"ח-תקע"ב) וכל דורו, וגם כתבו טוב היה לכם לשאול לנו בעומקי יבמות ועירובין ושלוש לשאולי טובתינו. תשובה משיבת א"י לקהלת רינוס מובא בתקופת הגאונים - ש. אסף קע"ג

The community of the Rhine asked of the [Yeshiva of the] land of Israel, in the year 960, to reply about a report they had heard about the coming of the Moshiach and also about the status of a "sircha" to the heart. The response: Regarding the coming of Moshiach, you are not worthy of receiving an answer. Don't you believe in the words of the Sages and in the signs that they predicted? The signs have not materialized! Regarding a "sircha" to the heart, we who are the major Sanhedrin and the minor Sanhedrin (of the land of Israel), eat [an animal with such a "sircha"] . . . Rav Yaakov bar Mordechai, the Rosh Yeshiva of Sura (798-812) and all of his generation signed a letter [allowing a "sircha" to the heart]. They also wrote the Rhine community that it would be better had they written them questions regarding the profundities of the tractates Yevomos and Eiruvin, [rather than these simple questions]. They ended with greetings of peace for those [like the Rhine community] who inquire of their welfare. **Responsa of the Yeshiva of Israel quoted in Tekufos HaGaonim**

G.

ותובעים אנו בבקשה מן ראש ישיבה, יחי לעד שיצוה להקרא האגרת ברבים כי כן נעשה לאבותינו שם פעמין רבות וכן יעשה ואל תאחר ויודיע אותנו כי השלים החפץ וכי נקראה האגרת נגד כל העם. מכתב מרב שרירא גאון לראש ישיבת א"י. מובא בתקופת הגאונים – ש. אסף קע"ד

We request from the Rosh Yeshiva that he should issue a command that this letter be read publicly. This [honor was accorded] there to our ancestors on many occasions and so too should this be done [now]. Don't delay! Let us know that our desire was fulfilled, that the letter was read to the people. **A letter addressed to the Rosh Yeshiva of Eretz Yisrael by Rav Sherira Gaon**

H.

. . . ואל אדירנו איתננו מר רב בהלול הרב נטריה רחמנ' וקימ' בן מר רב יוסף זכ' לב' יצו אלוף יחי לעד לאמר כי נכספה וגם כלתה [נפ]שנו לאגרתו ולדבריו הנעימים ומחקריו המופלאים ושתי מחברות של שאלות באנו מאתו מקץ כמה שנים ותשובות שתיהן יחדיו כתבנו ושלחנו אל [מר רב] שמריה הרב נט' רח' כי על ידו שולחו. המחברת האחת כתב לפנינו כי ה[גייעה] אליו ושנית אחרי א[ש]ר שלחננו חדלו אגרותיו כי נספח על חבורת ארץ [הצבין] ולא ידענו מה [היה לה נבקש] שיודיענו ההגיעה אליו למען נשקט אם לאו למען נשלחה את נסח התשובות עוד שניה. . . והנה הגד לפנינו כי יש במקומכם איש גדול בחכמה הר של תורה מר רב חושיאל בן מר רב אלחנן שמו ינצרהו עוצרו ותנהמו איך נתאפק מלשלוח מחקריו אל שער הישיבה למען ישתתף בדקבוקיה . . . י"ד באלול שי"ז. אגרת מרב האי גאון לקהלת קיראון בשנת ד' תשס"ו מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים – ר' שרגא אברמסון 96–97

. . . After we have sent the [correspondence], they stopped sending us their letters. **For they have subordinated themselves to the group of scholars in the land of Israel** and we don't know what has become of our correspondence to them. Please inform us whether it reached them in order to set our minds at rest. If not, we will send them a copy of our original letter. . . . **A letter sent to the community of Kairouan in the year 1006 by Rav Hai Gaon**

I.

חכמי ישראל ורבניהם ואבות בתי דיניהם אשר נהגו שררה בעם ד' צב-אות עד כבוד גדולת קדושת יקרת צפירת תפארת מרינו ורבינו אדוננו גאוננו אברהם ראש ישיבת גאון יעקב . . . רשימה לגאוני ישראל הנמצא בגניזה מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים - ר' שרגא אברמסון 32

[This is a list of] the scholars of Israel, their Rabbis, and heads of Rabbinical courts, who led the people of the Land of Hosts until the glory of the great, holy, prestigious, diadem of beauty of our master and rabbi, our lord, our Gaon Avraham, the Rosh Yeshiva of Gaon Yaakov . . . **A list of the Geonim in Israel which was found in the Cairo Geniza**

J.

הכי גרסי' ל"א - בהני שינויי דשנינן ובין האי לישנא ללישנא דשמיע לי בשינוי קונה ליכא מידי אלא זה ירושלמי וזה בבלי. רש"י מסכת תמורה ו:

There is no actual discrepancy between the two different readings of the Talmud that I have just quoted. **One is the Jerusalem version** and the other is the Babylonian version. **Rashi Temurah 6b**

II. Rabbi Aharon ben Meir

A.

ר' יוסף הכהן גאון בן יוחי בן אחות ר' אהרן בר משה בן מאיר . . . ובזמן ר' אהרן זה חלקו בני צמח הנשיא וראש ישיבה והוא מ[בני] (?) [ר]בנן וצמח זה נהג גאונותו ל"א שנה ונדחו בניו ונהג אהרן בן משה בן מאיר הנזכר למעלה י"ז שנה ואחריו ר' יצחק [בנו] ב' שנים ונהג בן מאיר אחי ר' אהרן גאון הנזכר י"ד שנה ואחריו [אברהם] ב"ר אהרן ז' שנים ואחריו אהרן הכ[הן] . . . ואחריו יוסף הכהן בן עזרון ב' שנים [ואחריו] . . . [ר' יאשיהו בר' אברהם ב"ר אהרן?] ל' שנה ואחריו ר' שמואל [ב"ר יוסף הכהן?]. קטע מהגניזה מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים - ר' שרגא אברמסון 33

Rav Yosef HaKohen Gaon, the son of the sister of **Rav Aharon bar Moshe ben Meir**, . . . At the time of this Rav Aharon, **the sons of Rav Tzemach HaNasi, the Rosh Yeshiva**, had a quarrel. He was [from the Rabbanan (?)]. This Tzemach was in the position of Gaon for thirty one years. His children were pushed out of the position and the aforementioned Aharon ben Moshe ben Meir was Rosh Yeshiva for seventeen years. After him Rav Yitzchok, his son was Rosh Yeshiva for two years and then ben Meir the brother of the aforementioned Rav Aharon Gaon was Rosh Yeshiva for fourteen years. After him Avraham, the son of Rav Aharon, was Rosh Yeshiva for seven years and after him Aharon HaKohen . . . After him Yosef HaKohen ben Azron for two years and after him . . . [Rav Yoshiah b. Rav Avraham b. Rav Aharon?] for thirty years. After him Rav Shmuel [b. Yosef HaKohen?]. **A fragment from the Cairo Geniza quoted in B'Merkazim U'Vtefutzos B'Tekufos HaGeonim - R. Shraga Avramson p. 33**

אלה משפחות מבית דויד מצמח הנשיא וראש הישיבה בן יאשיהו בן שאול בן ענן בן דויד.
רשימה של נשיאי הקראים מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים – ר' שרגא
אברמסון 27

These are families of the House of David [HaMelech] from **Tzemach HaNasi, the Rosh Yeshiva**, ben Yoshiahu ben Shaul ben Anan ben David. **A partial list of the Karaite leaders from the Cairo Geniza quoted in B'Merkazim U'Vtefutzos B'Tekufos HaGeonim - R. Shraga Avramson p. 27**

B.

והזכרתם שניתן נפשינו על ישראל זה היא וסתנו ווסת אבותינו . . . וחמישית מר' מוסיא שנהרג בעזרה תחת יד זרע ענן ומאבותינו ר' מאיר ור' משה שכמה פעמים ביקשו השונאים להרגן ועשה ש-די למען שמו. וששית ממנו אנחנו אשר עבר עלינו צרות רבות ורעות וחבישת בית האסורים ועינוי וכבל ומלקות עד לצאת הנפש הכיפורים (?) ראשונה ושנייה מתחת יד בני ענן השונאים ובאנו אליכם להיעזר בד' אלקינו ובכם ועשיתם חסד ושכרם מד'.
מכתב מהרב אהרן בן מאיר הובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים – ר' שרגא
אברמסון 26,28

You should keep in mind that we have sacrificed our lives for the Jewish people. This is our way and the way of our forefathers. . . . The fifth point is: We are descendants of Rav Musia who was killed in the [synagogue] courtyard by the descendants of Anan and the descendants of our fathers **Rav Meir and Rav Moshe**. On many occasions the enemies desired to kill them, but Sha-dai acted [on their behalf] for the sake of His name. The sixth point is: We are part of the community upon which many terrible difficulties have passed including imprisonment, torture, chaining, and flogging almost to the point of death. . . . from the hands of the descendants of Anan, our enemies. We have come for help through Hashem, our G-d, and through you. Act with kindness and your reward will be from Hashem. **A letter from Rav Aharon ben Meir quoted in B'Merkazim U'Vtefutzos B'Tekufos HaGeonim - R. Shraga Avramson p. 26,28**

C.

כי בהיותנו בבגדד אצלכם לא נמנענו מלעזור אתכם בכל לבבינו ובכל נפשנו על הקושרים עליכם . . . ובאלו הימים הגיעו אלינו כל האגרות אשר כתבם דאוד האמור בן זכאי הינו הידוע אצלכם במעשיו הטובים ודרכיו התמימים הוא ובניו וכהן והמתחבר אליהם סעיד בן יוסף אלדאצלי. מכתב מהרב אהרן בן מאיר לחכמי בגדד [שהחזיקו ברב מבשר ראש ישיבת פומבדיתא נגד הנשיא דוד בן זכאי] מובא בספר במרכזים ובתפוצות בתקופת הגאונים – ר' שרגא אברמסון 22

For while we were in Baghdad with you, we did not refrain from helping you with all our heart and with all our soul against those that came together against you . . . In these days, we have received all the letters that David, the prince, ben Zakai wrote. He is the one who is so well known by you for his good deeds and pure ways; he, together with the Kohen, and the person who has joined them, Saadya ben Yosef al-Datzli. **A letter from Rav Aharon ben Meir quoted in B'Merkazim U'Vtefutzos B'Tekufos HaGeonim - R. Shraga Avramson p. 22**

III. The Great Calendar Controversy

A. How to Calculate the New Moon

1. 1080 "chalakim" תתר"פ in an hour. Each חלק = $3 \frac{1}{3}$ seconds
2. A lunar month = 29 days 12 hours and 793 "chalakim" (44 minutes $3 \frac{1}{3}$ seconds).
3. The difference between one month and the next is 1 day 12 hours and 793 "chalakim".
4. The length of a standard twelve month lunar year is 354 days 8 hours and 876 "chalakim".
5. The difference between one year and the next is 4 days 8 hours and 876 "chalakim". **The difference between Nisan and Tishrei is 2 days 4 hours and 438 "chalakim".**
6. The length of an "Ibbur" (thirteen month) year is 383 days 21 hours and 589 "chalakim".
7. The difference between one year and the next after an "Ibbur" year is 5 days 21 hours and 589 "chalakim".
8. In every 19 year cycle there is an "Ibbur" year in years **3, 6, 8, 11, 14, 17, 19; 7 years altogether.**
9. The "new moon" of the first actual year occurred on Friday 14 hours into the day (8 O'Clock). [Note: The Jewish day starts at 6:00 P.M. **not** at 12:00 A.M.]
10. The first five days of creation are counted as another calendar year.
11. The "molad" of the first artificially constructed year was on Monday, 5 hours (11 O'Clock P.M.) and 204 "Chalakim" בהר"ד (11 minutes and 20 seconds).
12. Nisan, Sivan, Av, Tishrei, and Shevat are always "molei" - thirty days long.
13. Iyar, Tamuz, Ellul, Teves, and Adar are always "choser" - twenty nine days long.
14. Cheshvan and Kislev can either be "molei" or "choser", depending on the need to make adjustments to the calendar.

B. Pushing Up the Calendar

כי סליק רבי זירא שלח להו: צריך שיהא לילה ויום מן החדש, וזו שאמר אבא אבוה דרבי שמלאי מחשבין את תולדתו, נולד קודם חצות - בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה, לא נולד קודם חצות - בידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה. למאי נפקא מינה? - אמר רב

אשי: לאכחושי סהדי. אמר רבי זירא אמר רב נחמן: עשרים וארבעה שעי מכסי סיהרא. לדידן - שית מעתיקא ותמני סרי מחדתא, לדידהו - שית מחדתא ותמני סרי מעתיקא. למאי נפקא מינה? אמר רב אשי: לאכחושי סהדי. ראש השנה כ:

When R. Zera went up [to Palestine], he sent back word to them [in Babylon]: It is necessary that there should be [on New Moon] a night and a day of the new moon. This is what Abba the father of R. Simlai meant, 'We calculate [according to] the new moon's birth. If it is born before midday, then certainly it will have been seen shortly before sunset. If it was not born before midday, certainly it will not have been seen shortly before sunset'. What is the practical value of this remark? — R. Ashi said: To [help us to] refute [false] witnesses. R. Zera said in the name of R. Nahman: The moon is invisible for twenty-four hours [round about the new moon]. For us [in Babylon] six of these belong to the old moon and eighteen to the new; for them [in Palestine] six to the new and eighteen to the old. What is the practical value of this remark? — R. Ashi said: To [help us to] refute [false] witnesses. **Rosh HaShanah 20b**

כי אתא עולא אמר: עברוה לאלול. אמר עולא: ידעי חברין כבלאי מאי טיבותא עבדינן בהדיהו מאי טיבותא? עולא אמר: משום ירקיא, רבי אחא בר חנינא אמר: משום מתיא. מאי בינייהו? - איכא בינייהו יום הכפורים שחל להיות אחר השבת. מאן דאמר משום מתיא - מעברינן. ומאן דאמר משום ירקיא, לאימת קא בעי להו - לאורתא, לאורתא טרה ומייתי. - ולמאן דאמר משום ירקיא, לעבריה משום מתיא - אלא איכא בינייהו יום טוב הסמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה מאן דאמר משום ירקיא - מעברינן, ומאן דאמר משום מתיא - אפשר בעממי. ולמאן דאמר משום מתיא לעבריה משום ירקיא - אפשר בחמימי. - אי הכי, מאי שנא לדידן? אפילו לדידהו נמי - לדידן חביל לן עלמא, לדידהו - לא חביל להו עלמא. ראש השנה כ.

When 'Ulla came [from Palestine to Babylon], he said: They have prolonged Elul. Said 'Ulla thereupon: Do our Babylonian colleagues recognize what a boon we are conferring on them? What was the boon? — 'Ulla said: On account of the vegetables; R. Aha b. Hanina said: On account of the [unburied] dead. What difference does it make [in practice which view we adopt here]? — There is a difference, in the case of a Day of Atonement coming just after Sabbath. According to him who says that the reason is because of the [unburied] dead, we prolong Elul [so as to prevent this], but according to him who says that it is because of vegetables, [we do not do so, because] when are the vegetables required? For the evening [after the Day of Atonement]; and in the evening we can get fresh ones. But even if we accept the view that the reason is because of vegetables, we should still prolong Elul because of the unburied dead? — We must therefore say that the practical difference is in the case of a festival which comes just before or just after Sabbath. In such a case, according to him who says the reason is because of vegetables, we prolong Elul [to prevent this], but according to him who says it is because of the [unburied] dead, [we do not do so], because they can be attended to by heathens. But even if we accept the view that it is because of the [unburied] dead, let us still prolong Elul on account of the vegetables? — Vegetables can be [freshened by being put] in hot water. If that is the case, why is it a boon only for us [in Babylon]? Why not also for them [in Palestine] — We suffer from oppressive heat, they do not suffer from oppressive heat. **Rosh HaShanah 20a**

C.

ואע"פ שהן שנו בצרכיהן אנו אוחזין כסדר הזה לשנים הראשונות מלפני משה רבינו גם אחריו עד ימי הלל בר' יהודה בשנת תר"ע לשטרות שמאותו שנה לא הקדימו ולא אחרו אלא אחזו הסדר הזה אשר היה בידם כי סוף חשבון הראשונים לכך הוא מגיע. תשובת רב האי גאון – אוצר הגאונים ר"ה 17

Even though they changed [the intercalated month] based on their needs, we use this system to calculate from the time prior to Moshe Rabbainu and afterwards up until the time of Hillel b. Rabbi Yehudah in the year 359 C.E. For from that time on they did not make the year any earlier or later but held on to this system which had been in their possession [even before Hillel] and which is based upon the calculations used by the early Sages. **Teshuvos Rav Hai Gaon, Otzar HaGeonim Rosh HaShanah 17**

D.

<u>לחכמי בבל</u>			<u>לרב אהרן בן מאיר ראש ישיבה דא"י</u>		
<u>תשרי</u>	<u>חשוון</u>	<u>כסליו</u>	<u>תשרי</u>	<u>חשוון</u>	<u>כסליו</u>
<u>יום ה'</u>	<u>מ'</u>	<u>מ'</u>	<u>יום ה'</u>	<u>ח'</u>	<u>ח'</u>
<u>יום ד'</u>	<u>ח'</u>	<u>מ'</u>	<u>יום ד'</u>	<u>ח'</u>	<u>מ'</u>
<u>יום ג'</u>	<u>ח'</u>	<u>ח'</u>	<u>יום ג'</u>	<u>מ'</u>	<u>מ'</u>

E.

ונמצא לדברי הכל ולעולם צורך המולד בתשרי הוא ולא בניסן ולפי כך סמכו הכל לחשוב המולדות מתשרי ובו אנו צרכין לידע נולד קודם חצות או אחרי חצות והמחשבים מניסן גם הם עשו מולדות בו וקביעת חדשים בארבעה שערים שעשו לנו ויכולים לעשות כן וחששו לחצות של תשרי ושמו המצר עד שעה א' וא'מ'ר'ת' מן היום במולד ניסן כי אינו מגיע לחצות היום במולד תשרי אבל אם הגיע שעה דוחזין אותו מימנו ובדבר הזה טעה אהרן בן מאיר בשנת רל"ה . . . ולא ידע הדבר. אגרת מר' שרירא גאון ור' האי גאון – אוצר הגאונים ר"ה כא.

According to all opinions, the need for the exact calculation of the Molad is solely for the month of Tishrei and not for Nisan. Therefore, all [scholars] have relied upon calculating the Molad from Tishrei and for it do we need to know if the Molad occurred before noon or after noon. Those who calculated from Nisan also made the Molad calculations for [Tishrei] and the setting of the months in the "Four Gates" that they made for us. One is allowed to do so. [However,] they were only concerned with the noon of Tishrei and only placed as a boundary one hour and 641 "chalakim" of the day for the Molad of Nisan, because then the Molad of Tishrei will not reach noon. [The difference between Nisan and Tishrei is 2 days 4 hours and 438 "chalakim". (1 hour and 641 "chalakim") + (4 hours and 438 "chalakim") = 5 hours 1079 "chalakim". One more "chelek" would make it exactly six hours into the day or a Molad Zakan] If, however, it reaches that hour, they will push it away from its [normative] day. This is the error that Aharon ben Meir made in the year 923 . . . for he was not aware of this. **A letter from Rav Sherira Gaon and Rav Hai Gaon - Otzar HaGaonim Rosh HaShanah 21a**

F.

מעברים את השנה בחוצה לארץ וכל המשנאות שציוה וכתב מראשו של פרק ר' אליעזר. התבוננו בהם וידענו אותם ואנחנו יודעים כי מבראשונה ומימים שהיה בית המקדש קיים לא היה עבור השנה תלוי לקבוע אדר ואדר אלא בחכמי ארץ ישראל ובארץ ישראל לפי שהעיבור תלוי באביב ובפירות האילן כמו ששנינו על שלשה סימנין מעברים את השנה על האביב ועל פירות האילן ועל התקופה על שנים מהם מעברים ועל אחד אינן מעברים ובזמן שאביב אחד מהם הכל שמחין. וכיון שעיבור השנה תלוי באביב לא היה אפשר לעבר על אביב על שאר ארצות מפני שבחוצה לארץ יש מקום צונן מתעכב חדש אביב עד סיון. ויש מקום חם שממהר לבוא מסוף שבט ומתחילין בקצירה מן אדר. ולכך לא היה אפשר לקבוע עיבור שנה אלא בארץ ישראל שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה כל דרושות שאתה דורש לא יהיו אלא בשכנו של מקום ואפילו בארץ ישראל עצמה כבר לא היתה כולה כשירה לעיבור אלא נחלת בני יהודה הוכשרה יתר מכול שכך שנינו שלש ארצות לעיבור יהודה עבר הירדן וגליל ואנחנו אמ' בזמן שיהודה אחת מהם הכל שמחים וכל משניות והראיות בין שכתבן ראש ישיבה ובין שלא כתבם בין שבפני הבית ובין של אחר הבית כולם ללמד שעיבור השנה תלוי בארץ כולן בשביל אדר ואדר הן. וכבר אין בינינו וביניכם חילוף בעיבור שנים באדר ואדר מפני שהכל תפסו את המסורת בידם לחשבון ג'ב'ט'ב'ג' א'ד'ר'ט ב'ה'ז'י' ג'ו'ח' ולעניין עיבור וחשבון כבר הכל שווין ואין בינינו לביניכם שינוי בעיבור שנים אבל קביעת חדשים לחשב מלאים וחסירין וכסדרן אינו מן העיבור שנה. ובודאי שרבותינו שבבבל בדורות הראשונים היו שולחין ודורשין מרבותינו שלארץ ישראל קביעת חדשי שנה בשנה לפי שלא היו בקיאים בסדר העיבור כמותן לפיכך היו כותבין אליהם אבל מן שנים רבות כבר עלו כמה חכמים מבבל אל ארץ ישראל ודקדקו עם חכמי ארץ ישראל בסוד העיבור ופשפשו וחיפשו בזו עד שנתבוננו בו יפה וכבר הם קובעים חדשים לבדם וכבר בכל השנים האלה עלה חשבונם אחד לא נמצא ביניהם חילוף אלא החשבון על מכונו ועל תיקונו והמועדים מתקדשים חוקה אחת ותורה אחת מפני שהחשבונות כולם כאחד ניתנו מרועה אחד ולא ראינו קילקול כזה ולא פירצה כזאת ובודאי [כש]אנחנו התחלנו לקבוע חדשים בבבל היה לו לראש ישיבה להוכיח אותנו ולאמר שניתם מנהג ועברתם על דברי רבותיכם הנה נא יש בישיבות זקנים שהגיעו לגבורות וגם הזקינים מאד וכולם אין אחד מהם זוכר שהוצרכו אנשי בבל לשאול עיבור שנים וקביעת חדשים מארץ ישראל אלא אתם מעברים כמנהגכם וגם אנחנו מנהג אבותינו בידנו ואנחנו מעברים כדרכנו וחשבון אחד הוא ולא שנינו גבול ולא שנינו מנהג ולא הצרכנו עצמינו לבוא לתוכת כבר מנהג אבותינו בידנו ושכתב ראש ישיבה שאף על פי שעברתם והכרזתם לא הכרזתם כהוגן כי אמרתם שהשנה חדשה שלימין ואינה אלא חסירין ממה שקבעו אבותינו הראשונים כבר התבוננו בסוד העיבור שהיה ביד אבותינו הראשונים וראינו שכיון שתשרי שלשנה זו שהיא שנת אלף ר'ל'ג' לשטרות נולד ל' ד'יא' שעות ת'ת'ק'ל'ב' חלק' כיון שהיא מעוברת לא היה ראוי לקבעה אלא שלימים כמו שמפורש בשער שני שכל תשרי שיש בו עיבור ונולד בלילי ד' מן י'א' שעות ת'ר'צ'ה' חלק' והלאה אחוז ראש שנה בחמישי וחדשים שלימים שכיון שתקבע את החדשים שלימים נמצא הפסח בשלישי וראש שנה הבאה בחמישי וחדשים כסדרן והפסח בשבת. והשנה השלישית ראש שנה בשני בשבת שכיון שתשרי שלשנה שלישית נולד ביום שבת אחר חצות כבר עבר זמנו מלקבעו בשבת ובאחד בשבת אין נכון לקבעו לפיכך ידחה לשני בשבת. ואם תאמר נקבע שנה ראשונה חסרים כדי שיעשו מועדים בזמניהם ושנה שנייה תיקבע שלמים נמצא פסח יערע להיות בערב שבת ואם תאמר שנה ראשונה כסדרן ושנייה שלמים אם עשית ראשונה כסדרן יערע הפסח בשני בשבת ואם תאמר נקבע ראשונה חסרים ושנייה כסדרן ושלישית שלמים נמצא תשרי שלשנה שלישית שהוא שנת א'ל'ף'

ר'ל'ה' נולד אחר חצות ב'ר'ל'ז' אל חלק וכבר עבר זמנו ונדחה לשני שהרי חיפשנו ודיקדקנו בכל השערים וראינו שכשיעבור מולד תשרי אחר חצות אפילו בחלק אחד אין ראוי לקבעו ביומו אלא לדחותו לפניו ושכתב ראש הישיבה שאין אנו נסמכין באלה שתי שנים על ארבעה שערים מפני מה אבותינו בדורות הראשונים לא סמכו בכל השנה אלא על ד' שערים ואנחנו לא נסמוך עליהם. ושכתב ראש ישיבה אבל אנו נסמכין על דברי חכמ' שאם ניסן בא'ג'ה' ותשרי בג'ה'ז' אין דוחין אותו מיומו אם מולד תשרי בג'ה'ז' רואין אם נשתייר רביע יום חסר א'מ'ר'ת' חלקים ביומו אין דוחין אותו ואם חסר ב'מ'ר'ת' דוחין אותו . . . נודיע לפני ראש ישיבה כי זה הדבר של . . . מן הראשונים ולא כמנהג שכתב... אם נול' ניסן בשבת . . . לא היו אומרים אלא על ניסן בשבת ועל תשרי בשני בלבד. ותשרי של שנה השלישית היא שנת ר'ל'ה' לשטרות מולדו ביום שבת שש שעות ר'ל'ז' חלקים ולא בשני בשבת הוא נולד ואינו בכלל א'מ'ר'ת' ב'מ'ר'ת' כשאנו מחשבין את חשבון א'מ'ר'ת' ב'מ'ר'ת' על ניסן בשבת ועל תשרי בשני אין אנו מוצאין את החשבון שהוא נכון עליהם שכך מסרו חכמ' בשער רביעי שכל תשרי שלאחר שנת העיבור שנולד ביום שני ג' שעות ת'ק'פ'ט' חלק קבע אותו ביומו. ואם נולד בשלש שעות ת'ק'צ' חלק' דחה אותו לשלישי ולקבע חדשים כסדרן. ואם נולד אחר שש שעות חלק אחד נדחה לשלישי מצד שאין קובעים אותו ביומו אלא כשנולד עד חצות בלבד. אבל מאחר חצות חלק אחד לא מצאנו שנקבע ביומו הרי למדנו שאפילו על תשרי לא יכון חשבון א'מ'ר'ת' ב'מ'ר'ת' וכל שכן על ג'ה'ז' שלא יכון שהרי בדקנו בשנים שעברו שהשוינו אנחנו ואתם על קביעתן ולא ראינו שקבעתם את החדש על חשבון א'מ'ר'ת' ב'מ'ר'ת' אלא על ד' שערים. יתבונן ראש ישיבה ש'צ' בתשרי של שנת אלף רכ"ה לשטרות שנולד ביום ששי י"א שעות קפ"ה חלק ומעוברת היתה ונקבעה . . . לימים ונולד ניסן שלה ביום ג' ד' שעות של"ו [חלקים] . . . ח' בחמישי ואם כן הוא שהמסורת בידכם . . . לא קבעתם את חדשי אותה שנה . . . קודם חצות. אגרת מאחד מגדולי בבל אל אהרן בן מאיר – אוצר הגאונים סנהדרין יב:

We are allowed to make an intercalated year outside of Eretz Yisrael. Look well into all the Mishnayos which commands and writes [about this subject] from the beginning of Perek Rabbi Eliezer. We know them [well]. We also know that originally and in the time that the Temple stood the intercalated year that was made in Adar was solely dependent upon the sages of Eretz Yisrael in Eretz Yisrael. This is because the "ibbur", the intercalation is dependent upon springtime (and the grain harvest), the maturation of the fruit of the trees, and on the [fall] season. In consideration of two of these [three] factors we make the "ibbur". For one alone we do not. When spring [and the maturation of the grain] is one of the two factors, all are happy. Because the "ibbur" is dependent upon spring, it is not possible to declare the "ibbur" based on spring in other lands. This is because of the fact that outside Eretz Yisrael there are places that are still cold until Sivan (May). There are places that are so warm that spring comes at the end of Shevat (January-February) and they start the harvest in Adar (February - March). Therefore it is only possible to set the "ibbur" in Eretz Yisrael as it says in Scripture (Deuteronomy Chapter 12:5): Unto His habitation shall ye seek and thither thou shalt come. Whatever search you have to make shall be only in the habitation of the L-rd. Even though all areas of Eretz Yisrael were fit for "ibbur", there was a special preference for the portion of the tribe of Yehudah. As our Rabbis taught: [The grain and fruit of the following] three regions [are taken as the standard] for deciding upon the declaration of a leap-year: Judea, Trans-Jordania, and Galilee. [The requirements of two of these regions might determine the intercalation, but not those of a single one.] All, however, were glad when

one of the two was Judea, because the barley for the Omer was obtained [by preference] in Judea. (Sanhedrin 11b) All the Mishnayos and proofs whether cited by the Rosh Yeshiva (R. Aharon ben Meir) or not, whether they refer to conditions while the Temple stood or afterwards, [which] all come to teach us that "ibbur" is dependent of Eretz Yisrael, are only pertinent when determination for the fitness of Adar is taken into consideration to be an "ibbur" year [and the conditions of the Adar of Eretz Yisrael is the determining factor]. By now, however, there is no difference between our "ibbur" and yours based on the conditions of Adar because we all use the standard formula for determining the "ibbur". . . Regarding making calculations there is no distinction [between Eretz Yisrael and outside Eretz Yisrael]. The calculations of the months based upon "molei" and "choser" and the order of the months is not part of the "ibbur" [which has to be made in Eretz Yisrael].

Certainly, the Rabbis of Babylon in the earlier generations would send emissaries and inquire from our Rabbis in Eretz Yisrael regarding the setting of the months of the year. This was because they were not experts in the system of "ibbur" as we are [today]. That is why they would write to them. However, many years have passed since a large number of scholars from Babylon went up to Eretz Yisrael and carefully studied the "Sod HaIbbur", [the secret wisdom of the "ibbur"] and thoroughly investigated to the point that they were experts in the field themselves and could determine the months by themselves [without the help of the scholars of Eretz Yisrael]. Throughout all the years that have since passed, the calculations [of the scholars of Babylon and Eretz Yisrael] have come out the same. There has been absolutely no discrepancy. The holidays have been sanctified based on one statute and one Torah because the calculations were given by one shepherd. [Throughout the years,] we have not seen such destruction as this nor such a breach.

Certainly, when we began to determine and set the months on our own in Babylon, the Rosh Yeshiva should have rebuked us then and told us that we have altered the custom and violated the word of your Rabbis. Behold, in the Yeshivos there are elders that have reached "gevuros", the age of eighty, and there are others that are exceedingly old. [But] none of them remembers that the community of Babylon ever needed to ask from Eretz Yisrael regarding the "ibbur" - the intercalation of the years or the setting of the months. You intercalated according to your custom and we intercalated according to our custom based on what our forefathers had instructed us and we arrived at the same conclusion without changing the guidelines and without changing the custom. We never needed to prove the veracity of the custom which has been handed down to us from our forefathers.

Regarding that which the Rosh Yeshiva wrote, "Even though you declared an "ibbur" and announced it, your announcement was done incorrectly because you said that the new year is full (i.e. both Chesvan and Kislev are 'molei')", [our reply is as follows]. From the data we have from the settings of the calendar that our forefathers made in the past, we have analyzed their understanding of the "Sod HaIbbur" and we have seen that the Molad of Tishrei of this year, which is year 1233 of the [Seleucid] years by which we number our [official] documents (921-922 C.E.) comes out on **Wednesday of the [theoretical] thirtieth day [since the last month], eleven hours and nine hundred and thirty two "chalakim"**. Now since this year is "me-ubbor" - has an intercalated month, it is only proper that this year should be full, as it is expressly stated in the second "Gate" (chapter of the "Sod HaIbbur"): Any Tishrei that is of a year that is "me-ubbor" and the Molad occurs on Wednesday after eleven hours and six hundred and ninety five "chalakim",

Rosh HaShanah should be declared to be on Thursday and the months [of Cheshvan and Kislev] should be made full - "molei". Pesach will come out on Tuesday and the following Rosh HaShanah will come out on Thursday with the months following the normal pattern (i.e. Cheshvan "molei" and Kislev "choser") with the following Pesach on Shabbos. Rosh HaShanah of the third year will occur on Monday. This is because the Molad of Tishrei of that third year will fall out on Shabbos after noon. That being the case, since Tishrei cannot commence on Shabbos nor on the following day, [based on the rule that Rosh HaShanah cannot fall out on Sunday, Wednesday and Friday,] Tishrei is pushed off to Monday. If you ask us: Why can't you set the first year to be "choser" in order to make the holidays fall out on their proper time, and the second year to be "shleimim" (Cheshvan and Kislev are "molei")? [the answer is]: Pesach [of the second year] will then fall out on Friday [which is not allowed]. If you ask us: Why can't you set the first year to be "k'sidron", following the normal pattern, (i.e. Cheshvan "choser" and Kislev "molei") and the second year to be "shleimim" (Cheshvan and Kislev are "molei")? [the answer is]: Pesach [of the first year] will then fall out on Monday [which is not allowed]. **If you ask us: Why can't you set the first year to be "choser" and the second year to be "k'sidron", following the normal pattern, (i.e. Cheshvan "choser" and Kislev "molei") and the third year "shleimim" (Cheshvan and Kislev)? [the answer is]: the Molad of Tishrei of the third year, which is 1235 of the [Seleucid] years by which we number our [official] documents (923-924 C.E.) will then fall out after noon [on Shabbos] with 237 "chalakim". It is too late in the day for it to fall out on that same day and it would have to be pushed over to Monday.** [Therefore adjustments have to be made in the preceding years to alleviate this problem]. Behold, we have thoroughly researched and analyzed all of the "Gates", chapters of the "Sod HaIbbur", and we have seen that when the Molad of Tishrei falls out after noon, even if it be just one "chelek", it is not proper to set the first day of the month of Tishrei on the same day but rather to push it forward.

Regarding that which the Rosh Yeshiva wrote that we should not rely on the "Four Gates" [of the "Sod HaIbbur"] for these two years, [our reply is:] If our forefathers of earlier generations solely relied on the "Four Gates", why shouldn't we?

The Rosh Yeshiva wrote, "However, we rely upon the words of the Sages who said: If Nisan falls out on either Sunday, Tuesday or Thursday and Tishrei falls out on Tuesday, Thursday or Shabbos, we do not push it off to another day. If the Molad of Tishrei falls out on either Tuesday, Thursday or Shabbos, we see that if a quarter day is left [after the Molad] minus 641 "chalakim" we do not push it off to another day. If, however, it is missing 642 "chalakim", we do push it off to another day." [Our reply is:] We are letting the Rosh Yeshiva know that his statement does not agree with the statements of the early scholars . . . The Molad of Tishrei of the third year, year 1235 of the [Seleucid] years by which we number our [official] documents (923-924 C.E.), falls out on Shabbos day, six hours and two hundred and thirty seven "chalakim" . . . **A letter from one of the leading scholars of Bavel to Rav Aharon ben Meir - Otzar HaGeonim Rosh HaShanah 12b**

IV. Rabbi Shlomo ben Yehudah

A.

”ומי יתן ותבא שאלתי ויבא איש ראוי והגון להושיבו במקומי, כמעשה ראשונים . . . ואשר הצאן לו יעמיד להם רועים כלבו לרעותם דעה והשכל. – לרגלי מחלוקת שפרצה בקהלת פוסטאט

I wish that someone who is fit and worthy would come and I would put him in my place, as it occurred in the earlier generations . . . He who is the master of sheep (Israel) should establish shepherds for them that He deems worthy so that they can guide them with knowledge and understanding. **A letter sent by Rabbi Shlomo ben Yehudah as a response to a communal quarrel in Fustat quoted in Tekufas HaGeonim p. 100 - Rav Simcha Asaf**

B.

”אחינו! ראוי לנו להסיר הקנאה מבינותינו ולהסיר השנאה מנפשותינו . . . הלא אב אחד לכולנו הלא כל אחד בראנו . . . דיינו שנאת הגוים אויבינו המבקשים נפשותינו עד אשר נאכל איש בשר זרועו”

Our brethren! It is incumbent upon us to remove jealousy from our midst and hatred from our souls . . . Behold, we have but one Father. Did He not create all of us! . . . It is sufficient for us [to have] the hatred of the Gentiles, our enemies, who desire to [destroy] our souls. Do we have to consume the flesh of our own arms! **A letter written by Rabbi Shlomo ben Yehudah, quoted in Tekufas HaGeonim p. 100 - Rav Simcha Asaf**

C.

במכתב אחר ”כל תאותי וכל רצוני שלו’ ישראל. גלוי לקל כי לו נשלח (כסף נדבה לישיבה) ע”י מחלוקת לא אקבלם” תקופת הגאונים ש. אסף עמוד ק אודות ר’ שלמה בן יהודה (1051–1025) ראש ישיבת א”י

My whole desire and wish is for peace amongst Jews. It is revealed to G-d that if money would be sent to the Yeshiva that would have been the product of [communal] strife, I would not take it. **A letter written by Rabbi Shlomo ben Yehudah, quoted in Tekufas HaGeonim p. 100 - Rav Simcha Asaf**

V. The Mesorah of Tiberias

A.

אנשי טבריה הצחים בלשון מכל העברים. ר’ יונה ן’ גנאח בספר הרקמה. עמ’ ז.

The people of Tiberias speak the clearest Hebrew of the all the Jews. **Rabbi Yonah ibn Janach (990-1055) - Sefer HaRikmah**

B.

ראיתי ספרים שבדקום חכמי טבריה ונשבעו חמשה עשר מזקניהם, ששלש פעמים הסתכלו כל מלה וכל נקודה, וכל מלא וכל חסר. אבן עזרא שמות פרק כה פסוק לא

I have seen "seforim" which were checked by the scholars of Tiberias upon which fifteen of their elders swore that each word, "nekudah", and "molei" and "choser" had been thoroughly looked over three times. **Ibn Ezra, Shemos Chapter 25, Verse 31**

C.

ולפי שראיתי שיבוש גדול בכל הספרים שראיתי בדברים אלו, וכן בעלי המסורת שכותבין ומחברין להודיע הפתוחות והסתומות נחלקים בדברים אלו במחלוקת הספרים שסומכין עליהם, ראיתי לכתוב הנה כל פרשיות התורה הסתומות והפתוחות וצורת השירות כדי לתקן עליהם כל הספרים ולהגיה מהם, וספר שסמכנו עליו בדברים אלו הוא הספר הידוע במצרים שהוא כולל ארבעה ועשרים ספרים שהיה בירושלים מכמה שנים להגיה ממנו הספרים ועליו היו הכל סומכין לפי שהגיהו בן אשר ודקדק בו שנים הרבה והגיהו פעמים רבות כמו שהעתיקו ועליו סמכתי בספר התורה שכתבתי כהלכותי. רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וס"ת פרק ח

Because I have seen great errors in all of the "seforim" regarding these things, just as the "Baalei Mesoros" who write and compose works to inform us about "pesuchos" and "stumos" argue amongst themselves regarding these things, based upon the variant versions of the "seforim" upon which they rely on, I have seen to it to write out all of the "parshios" of the Torah, the "pesuchos" and "stumos" and the form of the songs. This is in order to fix all of the "seforim" and correct them. The "sefer" upon which we are relying regarding these things is the well known "sefer" in Egypt which includes all twenty four "seforim". This "sefer" used to be in Jerusalem for many years and was used as a model to correct all the other "seforim". Everyone relied upon it because **Ben Asher** had corrected this "sefer" and carefully read through it over a period of many years and corrected it many times over. It was this "sefer" that I relied upon, when I personally wrote a "sefer Torah" according to halachah. **Rambam Hilchos Tefilin U'Mezuzah V'Sefer Torah Chapter 8**

D. Ben Asher and Ben Naftali

(1) יִשְׁשָׁכָר לְדַעַת בֶּן אֲשֶׁר וַיִּשְׁשָׁכָר לְדַעַת בֶּן נַפְתָּלִי

(2) לְדָוִד בְּשִׁנּוֹתָו אֶת-טַעְמוֹ לְפָנָי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרָשֶׁהוּ וַיֵּלֶךְ: לְפִי בֶן אֲשֶׁר הַנִּקּוּד צָרִיךְ לֵהוּיֹת חֹטֵף פֶּתַח תַּחַת ה"ר"

(3) כִּי נִבְלָה עֲשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל: בְּיִשְׂרָאֵל לְדַעַת בֶּן נַפְתָּלִי בְּיִשְׂרָאֵל לִבֶּן אֲשֶׁר אַבֵּל (תהלים מה:י) בְּנוֹת מְלָכִים בְּיִקְרוּתֵיךְ נִצְבָּה שְׂגָל לִימִינְךָ בְּכַתֵּם אוֹפִיר: לִבֶּן בְּיִקְרוּתֵיךְ מִשְׁלֵי לִיזוֹ עֵינַי | תִּלְעַג לְאָב וְתִבּוֹז לִיקָה־ת-אִם יִקְרוּהָ עֲרִבִי-נִחַל וַיֵּאכְלוּהָ בְּנֵי-נִשְׁוֹר: הַנוֹסֵחַ הַמְקוּבֵל הוּא לְפִי שֵׁיטַת בֶּן נַפְתָּלִי אַבֵּל לִבֶּן אֲשֶׁר צ"ל לִיקָה־ת

(4) חלוק נוסחאות

מלכים א' ג: כ וַתָּקַם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת-בְּנֵי מֵאֲצִלֵי וְאֶמְתָּךְ יְשָׁנָה וַתִּשְׁכַּיְבֵהוּ בְּחִיקָה
וְאֶת-בְּנֵה הַמֵּת הַשְּׁפִיכָה בְּחִיקָי: – לִבְן נִפְתָּלִי הַנוֹסֵחַ צ"ל יִשְׁנָה

ישעיה ל: כג וְנָתַן מָטַר זָרְעֶךָ אֲשֶׁר-תִּזְרַע אֶת-הָאֲדָמָה וְלָחֵם תִּבּוֹאֵת הָאֲדָמָה וְהָיָה דָשֵׁן וְשִׁמֵן
יִרְעָה מִקִּנְיָךְ בַּיּוֹם הַהוּא כִּרְחֹב: לִבְן נִפְתָּלִי צ"ל אֲרֻצֶּךָ

יחזקאל י"ד: טז שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה בְּתוֹכָהּ חַי-אֲנִי נְאֻם אֲד-נִי ד' אִם-בְּנִים וְאִם-בָּנוֹת
יִצְּלוּ הֵמָּה לְבָדִם יִנְצְלוּ וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה שְׁמָמָה: לִב"נ שִׁמְמָה תִּהְיֶה

שיר השירים ח: ו שִׁמְנֵי כַחֲוֹתֶם עַל-לִבֶּךָ כַּחֲוֹתֶם עַל-זְרוּעֶךָ כִּי-עֲזָה כַּמָּוֶת אֶהְבֶּה קִשָּׁה
כְּשֹׂאֹל קִנְאָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּי אֲשֶׁר שְׁלָהּ בְּתִיָּה: לִבְן נִפְתָּלִי שִׁלְהַבְתִּי-הָ הִנֵּה הִנֵּה שְׁתֵּי מִיָּלִים וְה'
מִפִּיק